

Vandring i havbris

Myrer i langstrakte dalsøkk, omgitt av bergrygger i mange formasjoner ligger som stivnete havbærer så langt en kan se. Trollske småtjønner og blinkende vann avløser ensformigheten og speiler av hamrer og berg som et refreng. Finnskjegg, myrull, moltekåper, lyng og fjellris gir viddene farge og mønster. Fra en bergknatt i terrenget er det utsyn til havet, der vinden tegner småbærer i hvitkantet kniplingsverk. Der utefra kommer det underlige suset som luften er fylt av, men ellers er det så stille og fredfullt her inne på øya. —

På de fleste øyene er det gjerne slik at bebyggelsen ligger ved stranden. Slik er det også her på Frøya. «Øyas indre», som en gjerne sier, er som et ingenmannsland. Sværmene av sjøfugl, måkene med rolige vingeslag, eller i glideflukt, så makelig og dagdriveraktig. En glemmer rent det støyende liv disse fuglesvermene begynte dagens melodi med i de tidlige morgentimene.

En blir gående og sammenligne disse viddene med fjellvandrerens verden. Så mange og meget er forskjellig, men det er også likskap å se i natursceneriet. Ett er i alle fall ens — også her er det fred og ro, stillhet og harmoni. Også her kan en koble av og leve herlige dager — — —

For jamt 300 år siden ble Frøya en enkelt manns keiserdom på jord. Det var sorenskriver Riiber som kjøpte hele øya. Den hadde før vært kongelig allmenning. Hans sønn Melchior Riiber valgte Strømøy som slektssete og stamgård, og fem generasjoner

Riiber ble boende der. I Vikan bygde hr. Melchior sitt store handelshus og ble en vidt berømt person. Nå står det bare en sjøbrygge igjen fra Riibertiden ved Strømøyvågen — det er det eneste synlige minne fra en fjern storhetstid.

Det er vanlige bønder som nå bor på Strømøygårdene. De ligger i rekke og rad oppe i skråningen innenfor Strømøyvågen, og det er et idyllisk sted med tusenårs sagn og saga.

I maskinalderens tid kjører bonden sin traktor over tidligere dyrket mark, og i åkerfuren bak plogskjæret kommer det for dagen merkelige ting fra steinalderens fjerne tider. Det er pilspisser, spytspisser, kniver og små skraper av flint. Halvferdige redskaper og bare råemner. Det er steinlodd også. Noen har vært fiskesøkk, andre har vært brukt i vevstolene. Flate steinskiver med vakre fiskebeinsmønster tyder på at en kunstner i et primitivt samfunn har drevet sitt håndverk her. Der er en kleberstein med mønster, og en underlig stein med 52 ruter innrisset nedover den ene siden og 12 ruter på den andre. Kanskje var en da den ble laget kommet så langt at begrepet om årets 52 uker og 12 måneder var kjent?

På et stort område mellom Strømøyvågen og Stølanvågen kunne en i gamle dager ro fra den ene vågen til den andre på flo sjø. Nå er det bare dyrket jord her og et sammenhengende felt av boplasser. En dag da ploegen skar furer i jorda kom det tilsyne noen store bein. Med spade og hakke ble et helt hvalskjelett avdekket. Det viste seg å være skjelettet av en hvalunge. Den hadde nok blitt sittende fast i gjørmen da vannet falt og hadde ikke klart å ta seg fram fra den ene vågen til den andre. Sønnen på gården der viste meg et hvirvelbein av hvalen. Det så ut som en afrikansk husgud på første kast.

På Strømøygårdene må det være et stort arbeidsfelt for arkeologer. Det kan en forstå av de utallige nedlagte flate steinhyllene på over halvannet måls utstrekning. Et helt billass av disse merkelige, bearbejdede steinene er plukket opp av jorda der. De står nå ved stabbursveggen og har nok sin egen historie.

Det er også andre ting å forundre seg over. I enden av Stølanvågen kan en se en fiskedam. Den er fra gamle tider og laget ved hjelp av menneskehender. Flovannet har gått opp der og mennesker

Strømøygårdene. Riibernaustet til høyre

Foto: Forfatteren

har sørget for å demme den opp. Den slags «innsjø» er det ikke mange av i vårt land.

Men ferielivet kan nytes på andre måter enn ved amatørstudier i arkeologi. Når en vil være dagdriver finner en så meget å hygge seg over, også her. De mange ørretvatn ligger der og lokker. Her er det fin fisk å få, og en har sjansen til beholde et vatn for seg selv. Det kan bli som å eie en hel verden for den som bare søker ro, stillhet, fred og hvile for kropp og ånd. Gjennom teltåpningen kan en i de tidligste morgentimer se dagen komme fra fjellene inne på fastlandet. Og dit inn går lyset fra kveldssolen før den dukker ned i havet om kvelden. Naturstemningene mangler så visst ikke på Frøya. —

Dagdriveren er en nomade, alltid på vandring, aldri bundet av tid og sted. Teltet står ikke to netter på samme sted. Alltid vil en videre, for å se mer, oppleve noe nytt. Og så kommer en frem til en langstrakt fjordarm, som skjærer seg inn gjennom Frøyas massive terreng. Her er det en sti, og den fører ned til stranden, der folk bor. Det er trivelige heimer, velstelt og ordnet inne som ute. Og det er et gjestfritt folk en kommer til. Heller ikke da kan en unngå å møte den gamle og nye tid. Hit ut er det kommet elektrisk lys og kraft som har overvunnet de belgsvarte høst- og vinternetter. Bilene er blitt befordringsmidler som i stor utstrekning har avløst båten. Og fiskebåtene — ja, det er også et eventyr.

En gråhåret bestefar stavrer seg ned til naustet der den gamle seksringsbåten ligger ubrukt og foreldet. Han kjeler med tollpinnene og minnes den tiden da seks mann rodde den på fiske. I tankene

rigger han seksringen til utferd, reiser mast og setter rær, tar selv plass i bakskotten, og med roret i sin sikre hånd styrer han båten opp i vinden og lar det stå til! Utenfor passerer en av nåtidens båter, en havgående fiskebåt til en verdi av en million kroner! Det er den som i dag skal ut til fiskefeltet. Nå er det ikke lenger slik som Petter Dass diktet:

En udsleden færing,
en dybsagn,
en krok,
en skindstakk,
en kofte med lappede brog
er all deres rigdom de eie.

De fleste mannfolk på Frøya er heller ikke først og fremst fiskere. Gården og jorda teller mer i dagens næringsliv enn før i tiden. En ser at jordveien er godt dyrket. Traktoren velter mulden opp i svarte rurer helt ned til fjæren, og de går i ett med bølgene etter den moderne fiskebåten. Så en må minnes Worm Müllers linjer i «Sjøfartens Historie». Der bondens plog slutter å pløye jorden, der pløyer båten havet!

Om en vil, så kan en se, høre og lære så uendelig mye mer i noen ferieuken, enn det som her er fortalt i ærbødighet og takknemlighet for det «Hav-Norge» som er en del av vårt fedreland.